

Sortprovning 2017 - vallgräs och vallbaljväxter

Malin Barrlund

Foto: Malin Barrlund

Sortförsök med gräs på Lännäs år 2017.

Växtodlingen i norra Sverige domineras av slåtter- och betesvallar. Klimatet ställer speciella krav på växtmaterialet; vinterhärdighet, konkurrensförmåga och resistens mot skadegörare är viktiga egenskaper för de olika sorternas avkastningspotential. Den officiella sortprovningen i norra Sverige syftar till att undersöka sorternas avkastningsförmåga, återväxt och uthållighet i jämförelse med väl kända mätarsorter. Den officiella provningen finansieras av utsädesföretagen och genom anslag från Regional Jordbruksforskning för Norra Sverige (RJN) samt från Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF) via Sverigeförsöken.

Sortprovningen i norra Sverige utförs på fyra platser, Ås i Jämtland, Röbbäcksdalen i Västerbotten Öjebyn i Norrbotten samt på Offer och Lännäs i Västernorrland (i texten kallat Offer).

Vallförsöken sås vanligen in i korn som skördas tidigt. Insådd i renbestånd kan förekomma. Gräsförsöken gödslas med 80 kg kväve per ha till första skörd, 60 kg kväve per ha till andra skörd samt i förekommande fall 50 kg till tredje skörd. Baljväxterna gödslas inte med kväve. Fosfor- och kaliumgivan bestäms utifrån aktuell markkarta.

År 2015 började vi ta tre skördar på Offer i alla vallar och på Röbbäcksdalen i vall I och II. På övriga försöksplatser tas två skördar per år. De resultat som redovisas för tredje skörd baseras således bara på åren 2015 till 2017.

På våren noteras beståndens övervintring och inför varje skörd graderas botanisk sammansättning samt grödans utvecklingsstadium.

De resultat som redovisas är medelvärden från de senaste fem försöksåren. Vid bedömning av resultaten måste hänsyn tas till hur länge en sort har varit med i försök. En full provomgång med tre vallår och fyra platser motsvarar 12 försök. Att bedöma en sort utifrån endast ett fåtal försök ger en osäker och inte helt rättvisande bild.

Odlingssäsongen 2017

Övervintringen vintern 2016/17 var normal utom på Röbbäcksdalen där framförallt ängssvingel och rörsvingel i vall I utvintrade mer än vanligt. Att ta tre skördar verkar inte ha påverkat vårbeståndet nämnvärt.

Temperaturen var lägre än normalt hela sommaren. Maj månad var nästan en grad kallare än normalt i Öjebyn och Röbbäcksdalen. Juni var också kall, utom i Öjebyn där man hade normal temperatur. Detta gjorde att förstaskörden blev relativt sen på alla orter. Under juli låg temperaturen strax under normalt på Röbbäcksdalen och Offer och det var ännu kallare i Ås. Bara Öjebyn hade normal temperatur, men fick istället mer regn än normalt under juli och augusti.

Första skörd av gräsförsöken togs mellan 20 och 27 juni. Den kalla perioden gjorde att tillväxten därefter gick långsamt på Offer och Röbbäcksdalen. Trots detta skördades gräsen den 21 juli på Offer och mellan 25 och 27 juli på Röbbäcksdalen, för att vi senare skulle kunna ta en tredjaskörd. I Öjebyn togs andraskörden i mitten av augusti och på Ås i början av september. Tredje skörden togs i månads-skiftet augusti/september på Offer och en vecka in i september på Röbbäcksdalen.

Första skörd för klöverförsöken togs mellan 27 juni och 13 juli. Andra och tredje skörd togs ungefär samtidigt som gräsförsöken på respektive plats, förutom på Röbbäcksdalen där tillväxten efter förstaskörd var så dålig att andraskörden fick vänta till en vecka in i augusti. Det gick inte att bärja någon tredje skörd.

Vallgräs

I vallgräsförsöken finns sorter av timotej, ängssvingel och rörsvingel. Alla skördas vid samma tillfälle. Grindstad har använts som mätare i timotejsortimentet. För svinglarna har ängssvingelsorten SW Revansch varit mätare.

Graderingen av vårbestånden visar att övervintringen är relativt lika för alla sorter i försöken under dessa fem år. Tittar man bara på graderingen 2017 hade timotejsorterna betydligt bättre övervintringsförmåga än svinglarna.

Timotej

Ny timotejsort för året var BOR 11001.

Timotejsorterna Rakel, Switch och BOR 0301 är i nivå med mätaren Grindstad vad gäller totalskörd. Tryggve och Hertta har gett signifikant lägre skörd än Grindstad framförallt i andraskörd och i vall I och II. Grindstad har högre avkastning i andraskörd än alla andra sorter utom Switch.

På Ås och Offer har Tryggve och Hertta signifikant lägre skörd än mätaren Grindstad. Bor 0402 har lägre skörd på Offer och Rhonia på Ås (Tabell 1).

Ängs- och rörsvingel

Lipoche och Vinjar är nyast i försöken och har bara skördats som vall I och II.

I vall I har ängssvingelsorterna Valtteri, Tored, Lipoche och Vinjar gett högre skörd än mätaren SW Revansch. Valtteri har signifikant lägre skörd i vall III, liksom Eevert. Det finns inga signifikanta skillnader mellan ängssvingelsorterna när man räknar på varje skördetillfälle för sig. Den enda skillnaden vid beräkning ortsvis är att Valtteri har högre skörd än mätaren på Offer. (Tabell 1)

Rörsvingelsorten Swaj har signifikant högre skörd än mätaren SW Revansch i alla vallåldrar och alla skördetillfällen. Det beror särskilt på en god återväxt, vilket även ses hos den andra rörsvingeln, Karolina (Tabell 1).

Tabell 1. Resultat från sortprovning i timotej (överst) och ängs- och rörsvingel (nederst) i norra Sverige åren 2013 - 2017. Vårbestånd i % och skörd i kg ts/ha anges för mätarsorterna Grindstad respektive SW Revansch. För övriga sorter anges relativa värden jämfört med mätarna (=100).

Sort	Antal försök	Vår- bestånd	Total skörd	Skörd / skördetillfälle			Skörd / vallålder			Skörd / försöksplats			
				Sk. 1	Sk. 2	Sk. 3	Vall I	Vall II	Vall III	Offer	Ås	Röb.	Öjebyn
Grindstad	56	98%	8880	4824	3619	1785	9351	8956	8358	9505	8329	8258	9387
Rakel	44	101	98	103	90	105	97	99	97	99	95	100	98
Switch	32	100	97	95	98	110	94	99	98	98	96	96	97
Rhonia	44	101	96	103	88	105	96	96	96	98	93	97	97
Tryggve	44	100	94	101	83	108	94	92	96	94	91	95	96
Bor 0301	12	100	99	105	92	95	99	99	99	102	95	97	100
Hertta	17	101	93	101	82	99	91	93	96	84	89	97	96
Bor 0402	17	99	95	102	87	99	89	99	103	88	96	96	97
Bor 11001	3	104	102	104	90	132	101						
SW Revansch (äsv.)	48	96%	7663	3932	3265	1880	8186	7686	7107	8418	6597	7355	8304
SW Minto (äsv.)	52	100	99	100	98	103	101	98	97	96	101	98	101
Valtteri (äsv.)	17	100	102	102	104	102	110	100	86	112	99	99	103
Tored (äsv.)	20	99	101	99	103	108	107	97	88	109	97	100	102
Eevert (äsv.)	17	100	96	93	100	105	105	93	81	109	90	94	98
Lipoche (äsv.)	8	102	103	99	106	109	112	94		107	100	102	102
Vinjar (äsv.)	8	102	104	104	107	99	110	98		107	98	104	105
Swaj (rörsv.)	32	101	119	108	131	131	113	125	120	114	121	124	117
Karolina (rörsv.)	20	101	114	102	124	129	109	123	104	109	108	117	119

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

Vallbaljväxter

Övervintringen av baljväxter påverkas starkt av variationer i årsmån och förhållanden på försöksplatsen. Detta kräver att försöken upprepas under flera år och på flera platser för att få statistisk säkerhet i jämförelserna. I dessa försök har SW Torun använts som mätare för de tetraploida sorterna och SW Yngve för de diploida sorterna.

Rödklöver

Två tetraploida rödklöversorter var nya i provningen detta år, nummersorterna SWÅ RK13055 och SWÅ RK09004.

De tetraploida sorterna ger generellt högre skörd än de diploida, se Tabell 3.

Sorten Ilte har gett något högre andraskörd än mätaren SW Torun. Dock avkastar den sämre i vall III, medan totalskörden är jämbördig med mätaren. Peggy har gett högre skörd än SW Torun i vall III. BOR 0802 har signifikant lägre skörd än mätaren första vallåret och vid andraskörd, men totalskörden är lika som mätaren SW Torun.

Sorten Vicky har signifikant lägre total skörd än mätaren SW Torun, framför allt beroende på lägre skörd andra och tredje vallåret.

Tabell 2. Vårbestånd i olika vallåldrar, medeltal för 2013-2017. Anges i % för mätarsorterna SW Torun (tetraploida sorter) respektive SW Yngve (diploida sorter). För övriga sorter anges relativa värden jämfört med mätarna (=100).

Sort	Vall I	Vall II	Vall III
SW Torun	91%	82%	72%
Ilte	97	93	92
Peggy	102	102	113
Vicky	95	79	61
Bor 0802	101	103	113
SWÅ RK13055	97		
SWÅ RK09004	97		
SW Yngve	87%	79%	78%
SWÅ RK10006	103	103	89
SWÅ RK10001	102	105	107
SWÅ RK09093	101	100	

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

Tabell 3. Skörderesultat i kg ts/ha från sortprovning av tetraploida rödklöversorter (överst) och diploida sorter (nederst) i norra Sverige 2013 - 2017. Relativa värden jämfört med SW Torun respektive SW Yngve (=100).

Sort	Antal försök	Total skörd	Skörd /skördetillfälle			Skörd /vallålder			Skörd /försöksplats			
			Skörd 1	Skörd 2	Skörd 3	Vall I	Vall II	Vall III	Offer	Ås	Röb.	Öjebyn
SW Torun	46	7347	3678	3096	2289	7837	7571	6312	7905	6151	6376	8492
Ilte	40	98	92	104	104	99	98	94	104	94	97	94
Peggy	23	102	107	98	94	97	104	107	101	99	100	105
Vicky	26	90	79	102	93	99	88	74	98	93	88	81
Bor 0802	17	98	101	94	94	94	101	103	94	100	102	96
SWÅ RK06004	11	101	105	100	87	98	106		99	96	97	106
SWÅ RK13055	4	95	96	98	93	95						
SWÅ RK09004	4	95	99	93	94	95						
SW Yngve	46	6727	3457	2795	2034	7143	6914	5855	7123	5215	6040	7935
SWÅ RK10006	10	100	100	102	107	99	104	97	102	106	98	98
SWÅ RK10001	10	106	110	101	108	102	109	109	111	109	103	103
SWÅ RK09093	11	97	95	99	96	97	99		100	97	103	93

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

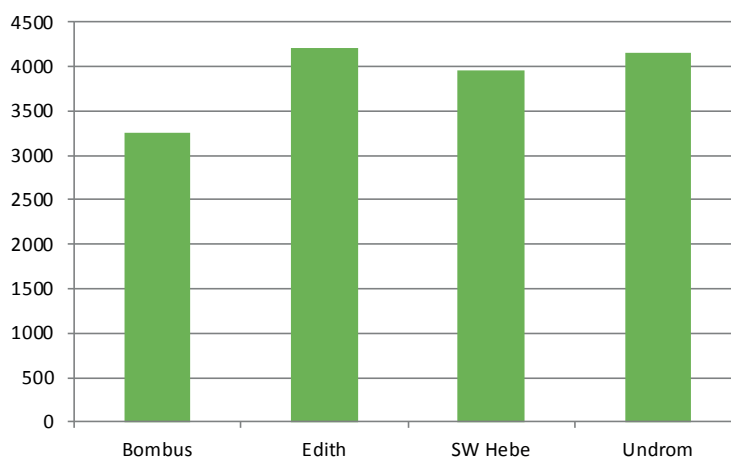
Bland de diploida sorterna ger nummer-sorten SWÅ RK10001 högre totalskörd än mätaren SW Yngve, se Tabell 3. Sorten hävdar sig särskilt väl på Offer. I övrigt finns inga signifikanta skillnader i det diploida sortimentet, gentemot mätaren SW Yngve.

Gradering av vårbeståndet visar på något sämre övervintringsförmåga hos Vicky men i övrigt inga skillnader jämfört med mätarsorterna, se Tabell 2.

Vitklöver

År 2015 och 2016 såddes fyra sorter vitklöver tillsammans med rödklöversorterna. Utvintringen har varit hög och bara fem av totalt åtta försök har skördats och då enbart som vall I. Det har tagits två eller tre skördar per år.

Vi har inte gjort någon statistisk beräkning för vitklöver, men ingen av sorterna har klarat vintrarna bra. Planttäteten har sjunkit till mindre än 50 % efter första vintern och till ca 10 % efter andra vintern.

Figur 1. Medelvärde av totalskörd hos fyra vitklöversorter åren 2016 och 2017, kg ts/ha (totalt 5 försök).

